

ZENONAS BAUBONIS

Varnupių piliakalnio (Marijampolės r.)

2006 m.

archeologinių žvalgymų

ATASKAITA

2010

Vilnius

TURINYS

ĮVADAS.....	3
OBJEKTO APRAŠYMAS IR TYRIMŲ ISTORIJA.....	4
LAIPTŲ VIETOS ARCHEOLOGINIAI ŽVALGYMAI.....	5
IŠVADOS.....	6
BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS.....	7
FOTONUOTRAUKŲ SĄRAŠAS.....	8
PRIEDŲ SĄRAŠAS.....	9
FOTONUOTRAUKOS.....	10
BRĖŽINIAI.....	11
PRIEDAI.....	13
Archeologinių tyrinėjimų leidimas.....	13
Archeologinių tyrinėjimų projektas.....	14

IVADAS

Marijampolės rajono savivaldybės užsakymu, 2006 metų lapkričio mėnesį Varnupių piliakalnio (u. k. 22975), esančio Marijampolės r., Igliaukos sen., pietiniame šlaite, kur planuojama įrengti medinius laiptus, buvo vykdomi archeologiniai žvalgymai. Tyrimams vadovavo archeologas Zenonas Baubonis. Kultūros paveldo departamentas 2006-09-15 šiems tyrimams išdavė leidimą Nr.201 (Žr. priedą Nr.1).

Pagal Mokslinės archeologijos komisijos 2006-09-15 patvirtintą tyrimų projektą (Žr. priedą Nr.2), archeologiniai žvalgymai vykdyti piliakalnio pietiniame šlaite, kuriame virš II Pasaulinio karo metu iškasto apkaso susiformavusios griovos, įrenginėjamos ant gręžtinių betoninių polių laiptasijos su pakopomis bei turėklais (žr. brėžinį Nr.3). Žvalgymų metu, buvo tikrinamos vienuolikos 0,2 m skersmens betoninių polių būsimos vietos - gręžiniai, kuriose išgręžtos žemės buvo žvalgytos vizualiai, patikrinant jas metalo detektoriumi, bei vykdant fotofiksaciją.

Archeologinių žvalgymų metu, buvo naudojamas fotoaparatas, metalų ieškiklis. Fotofiksacija, bei brėžiniai - ataskaitos autoriaus.

OBJEKTO APRAŠYMAS IR TYRIMŲ ISTORIJA (1 BRĖŽ.)

Varnupių piliakalnio ir senovės gyvenvietės archeologinį kompleksą (u.k.22975) sudaro Varnupių piliakalnis (u.k.5095), ir jo rytinėje, bei pietinėje piliakalnio papėdėse esanti senovės gyvenvietė (u.k.22976). Bendra komplekso užimama teritorija yra apie 4000 kvadratinį metrų.

Piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje, Amalvų pelkių pietiniame krašte. Aikštelė ovali, pailga šiaurės vakarų-pietryčių kryptimi, 25x18 m dydžio, apjuosta pylimu, kuris aukščiausias (2,5-3 m) pietrytinėje dalyje, kitur 0,5-1 m aukščio, 10-18 m pločio. Šiaurinėje pylimo dalyje yra 0,3 m gylio, 5 m pločio įdubimas, einantis 2 m pločio terasa šiaurės vakariniu šlaitu žemyn - senojo įvažiavimo į piliakalnį vieta. Papėdėje piliakalnis apjuostas 0,2 m gylio, 3 m pločio grioviu ir už jo supiltu 0,4 m aukščio, 4 m pločio pylimu. Šlaitai statūs, 7-12 m aukščio. Piliakalnis dirvonuoja, aikštelę, bei pietinį piliakalnio šlaitą kerta II pasaulinio karo metais kasti apkasai¹.

1971 m. P. Kulikauskas aikštelės pietrytinėje dalyje ištyrė 200 kvadratinį metrų plotą, padarė rytinio pylimo pjūvį. Aikštelėje aptiktas 0,6-4,8 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta židinių, stulpaviečių, grublėtos bei žistos keramikos, šlako, dvi titnago skeltės. Tyrimai parodė, jog piliakalnio aikštelė buvo mažiausiai 3 kartus aukštinta užpilant metrinius molio sluoksnius. Molis buvo sutvirtintas į jį įvairiomis kryptimis sudėtais pušniais rąstais. Pylimas supiltas paskutiniu piliakalnio panaudojimo laikotarpiu iš smėlio ir žvyro, tvirtintas medžiais ir akmenimis. Piliakalnis datuojamas I tūkst. pr. Kr. pabaiga - XIII a².

¹ Lietuvos piliakalniai Atlasas V., 2005 T.2 p.66-67

² Ten pat, p.66-67

LAIPTŲ VIETOS ARCHEOLOGINIAI ŽVALGYMAI

(1-6 FOTO, 2-4 BRĖŽ.)

Piliakalnio pietiniame šlaite, II pasaulinio karo apkasų vietoje suformavusios griovos dugno viduryje, nuo šlaito apačios iki viršaus (pasaulio šalių atžvilgiu pietūs-šiaurė), 1,5 - 2,14 m atstumu viena nuo kitos rankiniu grąžtu buvo išgręžta 11 vienetų - 0,2 m skersmens, 0,9 - 1,2 m gylio duobių laiptų poliams. Nė viename gręžinyje žemės nepasiektas (brėžinys Nr.2). Duobės numeruotos nuo 1 iki 11 pietų-šiaurės kryptimi. Gręžiniai Nr.1-3 gręžti velėna padengtose vietose. Gręžiniuose fiksuota 8-10 cm storio velėna, po ja fiksuotas šviesus priemolio sluoksnis. Gręžiniai Nr.4-9 gręžti vietose, kur velėna nesusiformavusi. Gręžiniuose matomas vientisas 90-100 cm storio rusvos spalvos priemolis. Gręžiniai Nr.10-11 buvo gręžti piliakalnio aikštelės pietiniame pakraštyje. Gręžiniuose fiksuotas iki 8 cm storio velėnos sluoksnis, po ja 100 cm storio šviesiai rusvos spalvos priemolis. Iš duobės Nr.3 (esančios tarp laiptasijų B ir C žr. brėžinį Nr.2) gręžinio išmestose žemėse surasta II pasaulinio karo šautuvo gilzė (neinventorizuota).

IŠVADOS

- 2006 metų lapkričio mėnesį Varnupių piliakalnio pietiniame šlaite, kur planuojama įrengti medinius laiptus, būsimų laiptų pamatinių polių vietose buvo atlikti archeologiniai žvalgymai. Jų metu, vizualiai žvalgyta vienuolika - 0,2 m skersmens ir nuo 0,9 iki 1,2 m gylio gręžinių duobių.
- Žvalgymų metu kultūrinio sluoksnio neaptikta, gręžiniuose fiksuotas supiltinis šviesiai rusvo priemolio sluoksnis, įžemis nepasiekta. Iš gręžinių išmestose žemėse archeologiškai vertingų radinių nesurasta.
- Žvalgytame piliakalnio pietiniame šlaite laiptus įrengti galima.
- Po laiptais, siekiant išvengti erozijos, būtina supilti stambaus žvyro arba skaldos 10-15 cm sluoksnį.
- Ateityje prieš įrengiant piliakalnio aplinkoje privažiavimo kelią, automobilių stovėjimo aikštelę ir taką, būtini žvalgomieji archeologijos tyrimai.

L. Barkauskas
M. ...

BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS

1. Bendras Varnupių piliakalnio situacijos planas, M 1:500
2. Varnupių piliakalnio teritorijos ribų planas, M 1:10000
3. Gręžtų gręžinių situacijos planas, M 1:100
4. Projektuojamų laiptų brėžinys, M 1:100

FOTONUOTRAUKŲ SĄRAŠAS

1. Piliakalnio P šlaitas prieš tyrimus, foto iš P pusės
2. Piliakalnio P šlaitas tyrimų metu, foto iš P pusės
3. Gręžinio Nr.1 duobė
4. Gręžinio Nr.9 duobė
5. Gręžinio Nr.10 duobė
6. Gręžinio Nr.11 duobė

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1. Archeologinių tyrimų leidimas
2. Archeologinių tyrimų projektas



1 foto. Piliakalnio P šlaitas prieš tyrimus



2 foto. Piliakalnio P šlaitas tyrimų metu



3 foto. Gręžinio Nr.1 duobė



4 foto. Gręžinio Nr.9 duobė



5 foto. Gręžinio Nr.10 duobė



6 foto. Gręžinio Nr.11 duobė



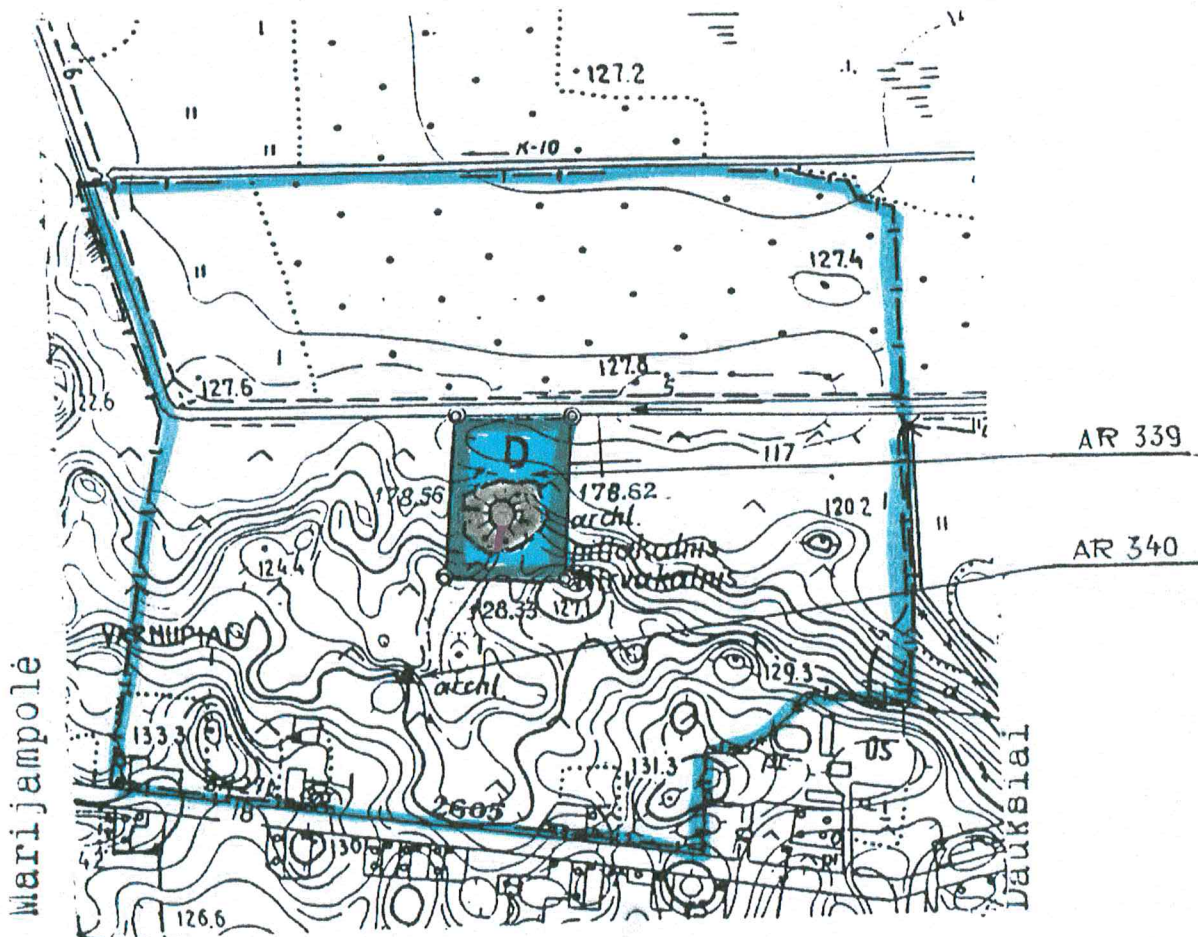
BENDRAS VARNUPIŲ PILIAKALNIO SITUACIJOS PLANAS



→ Varnupių piliakalnis (u.k.5095)



Kultūros vērtības kods:
A2301LP



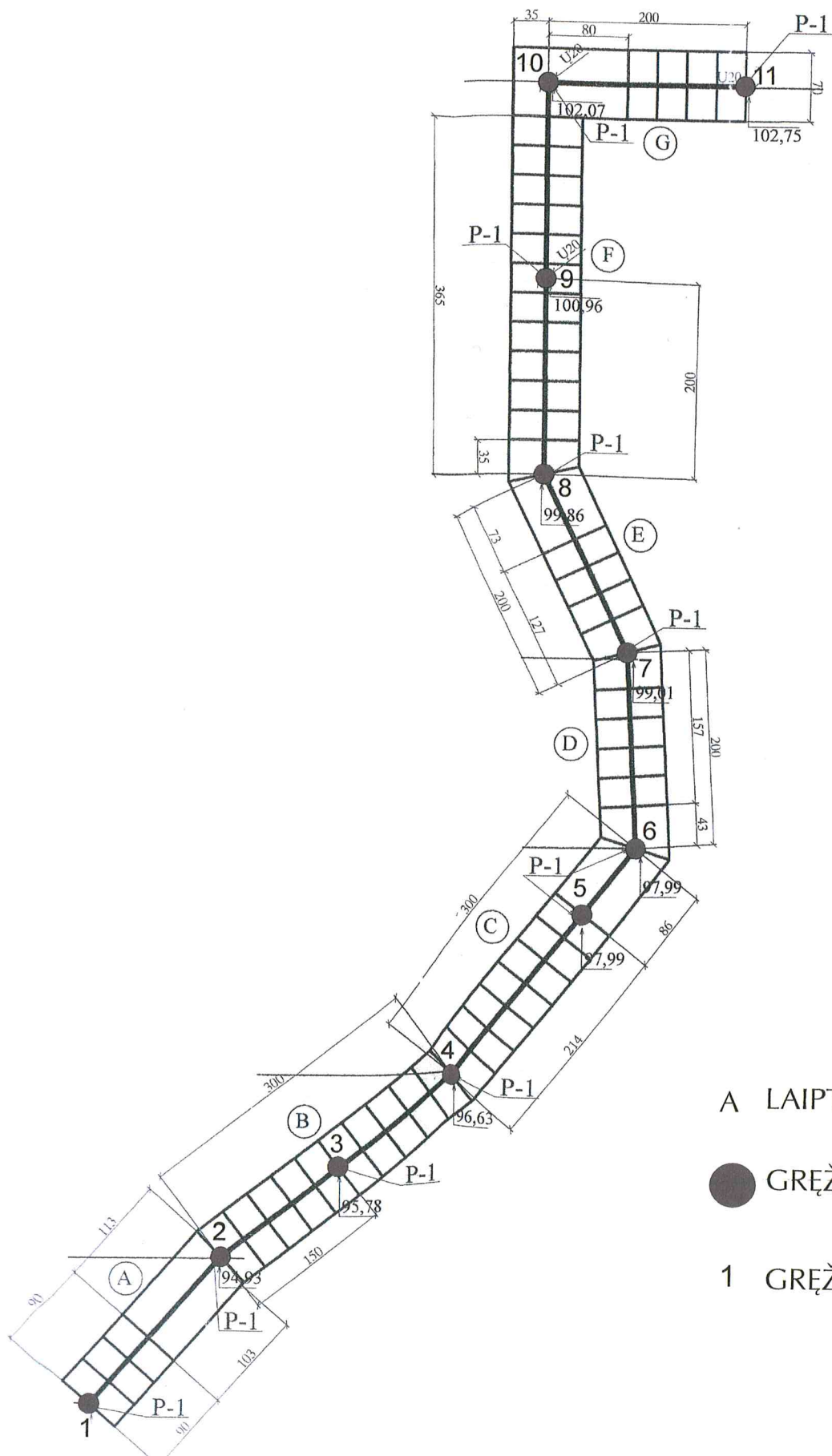
M 1:10000



TIRTOS IR ŽVALGYTOS VIETOS

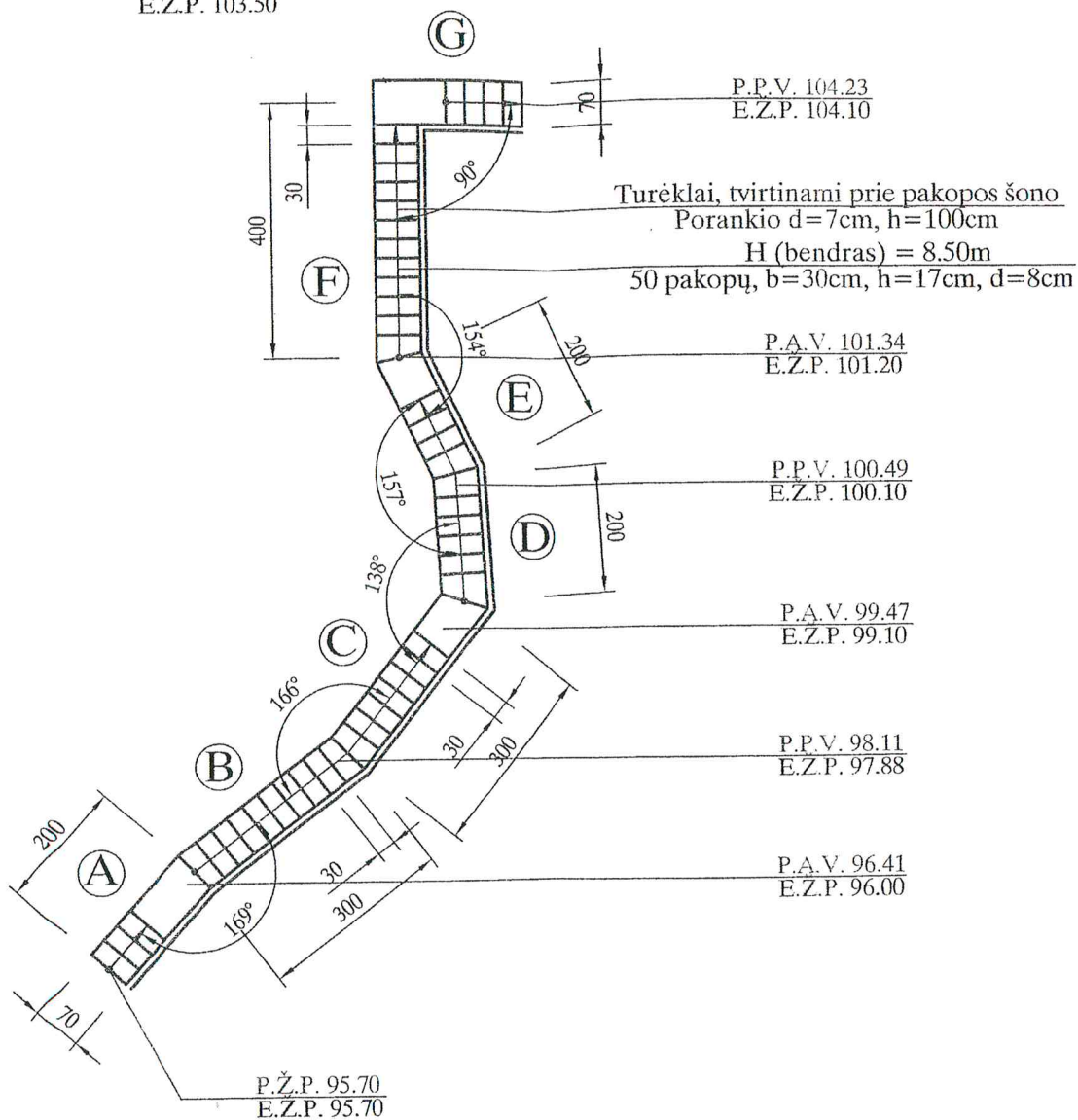


OBJEKTO TERITORIJA



PROJEKTUOJAMŲ LAIPTŲ BRĖŽINYS

E.Z.P. 103.50



A LAIPTASIJOS DALIS

 PROJEKTUOJAMŲ
LAIPTŲ PAKOPŲ
VIETA

M 1:100

Leidimas galioja iki 2006-11-30

L E I D I M A S

vykdyti archeologinius tyrimus

2006-09-15 Nr.201
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **Z.Bauboniui** vykdyti Varnupių piliakalnio (A230KP), Marijampolės raj., **archeologinius žvalgymus**, taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Varnupių piliakalnio (A230KP), Marijampolės r., 2006 metų archeologinių žvalgymų projektas, 2006-09-15, Nr.201.

Kontrolės skyriaus vedėjas



R.Kraujalis

**VARNUPIŲ PILIAKALNIO (A230KP), MARIJAMPOLĖS R.,
2006 METŲ ARCHEOLOGINIŲ ŽVALGYMŲ PROJEKTAS**

2006-09-15

Marijampolės rajono savivaldybė 2006 m. vykdo Varnupių piliakalnio pritaikymo visuomenės lankymui darbus. Jų metu į piliakalnio aikštelę pietiniame šlaite bus įrengti laiptai. Laiptams parinkta vieta- Antrojo Pasaulinio karo apkasų tranšėja, įsirežusi į šlaitą. Jos dugne bus išgręžta 11 iki 1 m gylio 0,2 m skersmens duobės, reikalingos laiptasijos sutvirtinimui.

Gręžiant gręžinius š.m. lapkričio mėnesį, savivaldybės užsakymu, bus atliekami archeologiniai žvalgymai, vizualiai apžiūrint apkasų tranšėjos dugną, patikrinant iš gręžinių išmestą žemės sluoksnį, užfiksuojant gręžinių sienelės.

PRIDEDAMA. Laiptų įrengimo brėžiniai. Iš viso 2 lapai.

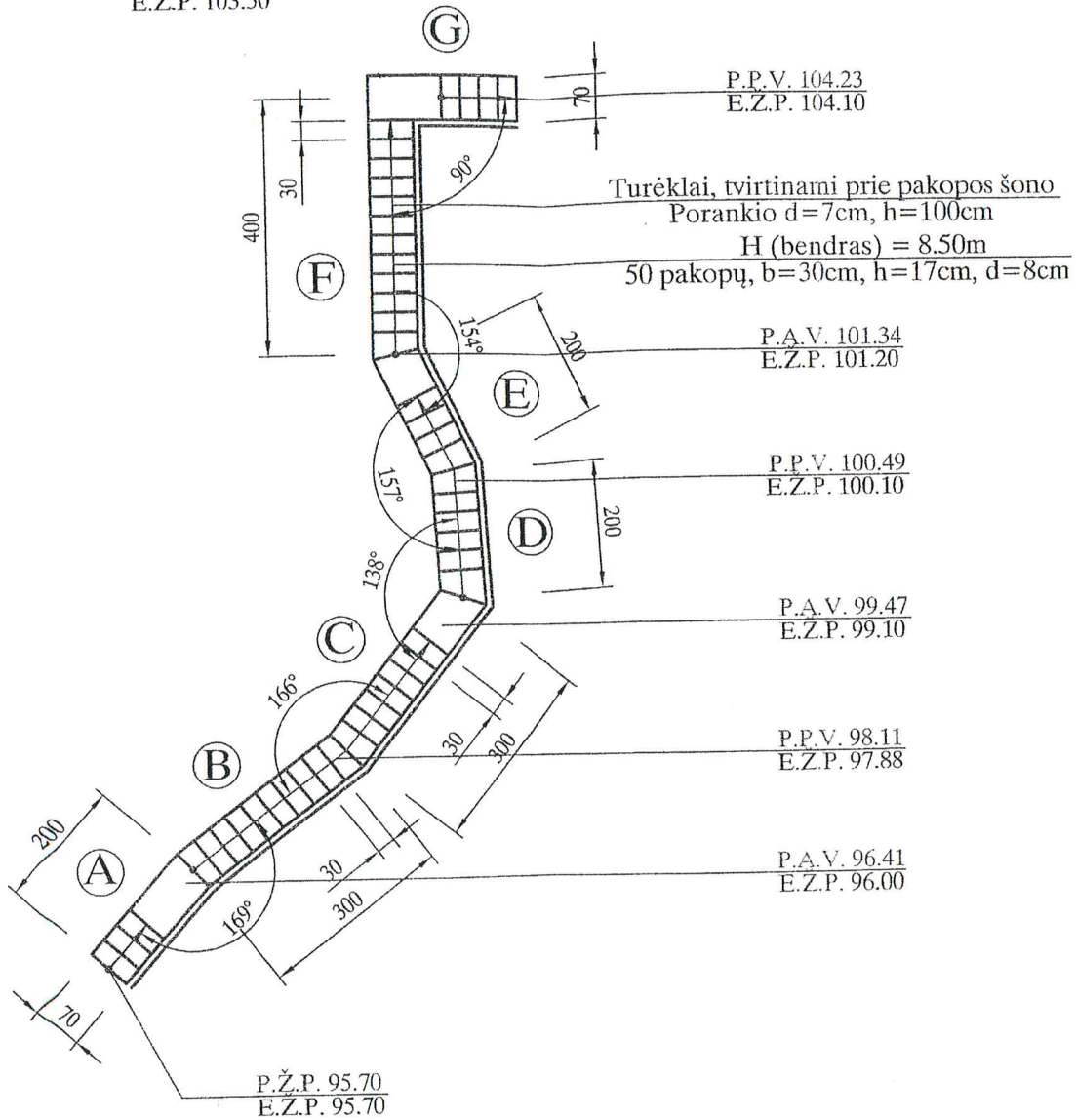
Archeologas



Zenonas Baubonis

PROJEKTUOJAMŲ LAIPTŲ BRĖŽINYS

E.Z.P. 103.50



A LAIPTASIJOS DALIS

 PROJEKTUOJAMŲ
LAIPTŲ PAKOPŲ
VIETA

M 1:100